

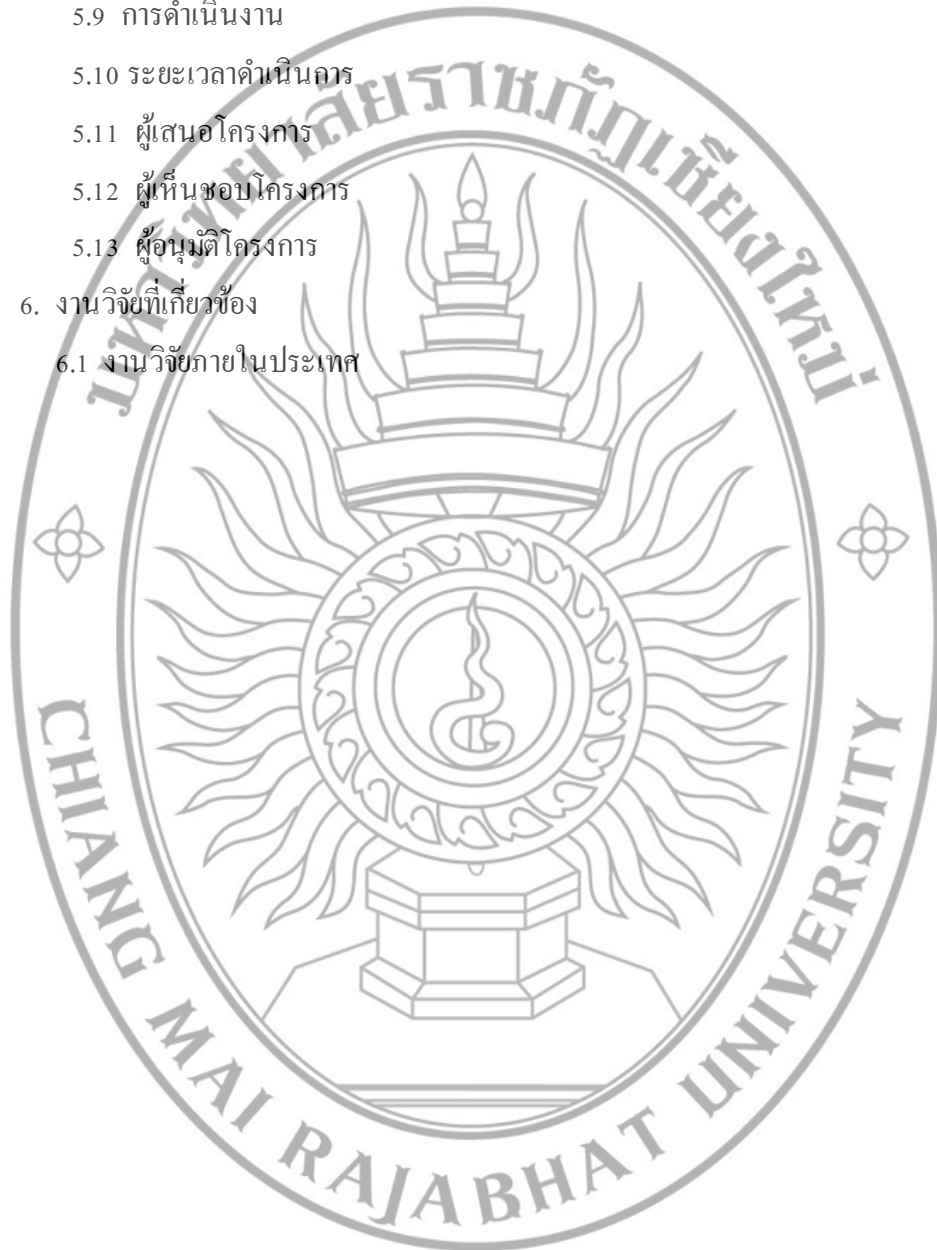
บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการประเมิน โครงการคลินิกหมอภาษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน
 - 1.1 ความหมายของการประเมิน
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
 - 1.3 รูปแบบของการประเมินโครงการ
 - 1.4 รูปแบบการประเมินตาม CIPP MODEL
 - 1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย
2. โครงการและองค์ประกอบของโครงการ
 - 2.1 ความหมายของโครงการ
 - 2.2 องค์ประกอบของโครงการ
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.1 คุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 3.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 3.3 การจัดการเรียนสอนที่มีความหมาย
 - 3.4 หลักการเรียนรู้ภาษาไทย
4. ความหมายและความสำคัญของการอ่าน
 - 4.1 ความหมายของการอ่าน
 - 4.2 ความสำคัญของการอ่าน
5. โครงการคลินิกหมอภาษา
 - 5.1 ชื่อโครงการ/ประเภทของโครงการ
 - 5.2 แผน/กิจกรรม/ผลผลิต
 - 5.3 สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาศาสน์
 - 5.4 หลักการและเหตุผล
 - 5.5 วัตถุประสงค์

- 5.6 เป้าหมาย
- 5.7 ความจำเป็น
- 5.8 งบประมาณ
- 5.9 การดำเนินงาน
- 5.10 ระยะเวลาดำเนินการ
- 5.11 ผู้เสนอโครงการ
- 5.12 ผู้เห็นชอบโครงการ
- 5.13 ผู้อนุมัติโครงการ
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

1. ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน

1.1 ความหมายของการประเมิน

การประเมินในการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินในระหว่างที่โครงการยังดำเนินการอยู่ เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงาน เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจปรับปรุงกิจกรรม และตรวจสอบความก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการประเมินไว้ดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2550 : 174) ได้สรุปความหมายการประเมินว่า เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการดำเนินอยู่ เพื่อบ่งชี้ และตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานให้ได้สารสนเทศนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ มีบทบาทสำคัญในการช่วยตัดสินใจปรับปรุงโครงการได้ทันทั่วถึง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 664) ได้ให้ความหมายว่า ประเมิน ก. กะประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็น เช่น ประเมินราคา ประเมินผล ก. พิจารณาและวัดคุณค่าของกิจการใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น ประเมินผลการสัมมนา ประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปีของบริษัท วัดคุณค่าหรือผลความก้าวหน้าทางการศึกษา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 21) ได้กล่าวว่า การประเมิน คือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเชิงคุณค่า เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด นอกจากนี้ ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (2544 : 21) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินตามแนวคิดของกูบา (Guba) ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4 ยุค ที่มีลักษณะแตกต่างกันว่า ยุคแรก การประเมินจะอยู่ในลักษณะของการวัด เน้นการวัดตามจุดประสงค์รายการย่อยต่าง ๆ ในยุคนี้จะใช้คำว่าวัดผลและประเมินผลควบคู่กันเสมอ

ยุคที่สอง เน้นการอธิบายถึงสิ่งที่ได้รับจากโครงการว่าโครงการนี้เกิดจากอะไรขึ้นบ้าง มักจะอธิบายถึงจุดเด่น และจุดอ่อนของโครงการตามจุดมุ่งหมายในยุคนี้ไม่นับว่าการวัดมีฐานะเท่าเทียมกับการวัดผล แต่การวัดจะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน

ยุคที่สาม การประเมินโครงการที่เน้นการตัดสินใจคุณค่า ในยุคนี้รูปแบบการประเมินโครงการต่าง ๆ มักจะมีกำหนดมาตรฐานมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าโครงการที่ดำเนินไปนั้นเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับมาตรฐาน

ยุคที่สี่ กูบา (Guba) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการในยุคปัจจุบัน มีพื้นฐานจากการใช้ผลการประเมินแต่ละช่วงมาสร้างเสริมผลการประเมินในช่วงต่อมาตามรูปแบบ Responsive Constructivist ของสเติกโดยเน้นที่ความประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องเป็นศูนย์กลางของการประเมิน และใช้แนวทางการเสริมสร้างความรู้จากข้อสนเทศใหม่ ๆ ที่ได้รับ เพื่อให้สรุปผลต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน การประเมินในยุคนี้เป็นการประเมินตามธรรมชาติ

จากความหมายของการประเมินดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นไปตามระบบขั้นตอน เพื่อใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจในการพัฒนางานให้ดำเนินต่อไป หรือจะยุติการดำเนินงาน โครงการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้รู้ได้ว่าโครงการที่ดำเนินหรือที่ทำอยู่นั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้วางไว้หรือไม่ และข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการจะนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ หรือใช้ปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น

สุภาพร พิศาลบุตร (2542 : 210) ได้กล่าววัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการไว้ ดังนี้ว่า

1. เพื่อศึกษาว่าวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่เดิมยังคงเป็นเป้าหมายที่แท้จริงในปัจจุบันหรือไม่เพียงใด และยังคงเป้าหมายที่เหมาะสมเพียงใด
2. เพื่อค้นพบการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
3. เพื่อพิจารณาหาเหตุผลของแผนงานที่สำเร็จผล
4. เพื่อแสดงถึงหลักการของแผนงานที่สำเร็จผล
5. เพื่ออำนวยความสะดวกบริหารงาน โดยการนำเทคนิคสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพ
6. เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นในระยะต่อไป
7. เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารสำหรับปฏิบัติระยะต่อไป

และ สมคิด พรหมจ้อย (2550 : 26) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุด ส่วนหนึ่งของโครงการ โดยเฉพาะในการที่จะติดตามประเมินผลโครงการดังกล่าวเมื่อได้ดำเนินการตามโครงการนั้น ๆ ไปแล้ว ซึ่งการติดตามและประเมินผลโครงการนั้นจะประเมินจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การระบุวัตถุประสงค์ของโครงการจะต้องเฉพาะเจาะจง สามารถตอบคำถามได้ว่าสิ่งที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นในโครงการคืออะไร ต้องการผลงานหรือผลผลิตอะไร เป็นข้อความที่จะบอกให้ผู้อ่านได้ทราบว่า

จะเกิดอะไรขึ้น ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการ ต้องเขียนให้ชัดเจนเฉพาะเจาะจง สามารถปฏิบัติได้ และประเมินผลได้

จากวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ สรุปได้ว่า การประเมินโครงการจะทำให้เราทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ข้อดี ข้อเสีย และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้กำหนดไว้

1.3 รูปแบบของการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมิน เป็นแผนที่กำหนดขึ้นมาเพื่อให้ทราบว่าต้องการจะเก็บข้อมูลเมื่อไร จากใคร ในระหว่างดำเนินการประเมิน และมีวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นตัวกำหนดว่าควรจะใช้รูปแบบใดจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จากแนวทฤษฎีและรูปแบบการประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญทางการประเมินหลายท่านได้เสนอไว้มีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งในด้านแนวคิด และวิธีนำไปใช้ ซึ่ง

สมคิด พรหมชัย (2550 : 49) ได้กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิด หรือแบบแผนในการประเมิน ที่แสดงให้เห็นถึงรายการประเมิน หรือกระบวนการของการประเมิน ในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่ง และรูปแบบการประเมินมีประโยชน์สำคัญ 4 ประการคือ

1. ช่วยให้เห็นแนวทาง หรือกรอบความคิดในการประเมิน
2. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินมีความคมชัด และครอบคลุม
3. ช่วยในการกำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญ ในการประเมินได้อย่างชัดเจน
4. ทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ ครอบคลุม เป็นที่ยอมรับ และสื่อ

ความหมายได้ชัดเจน

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2546 : 63) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation)

นักประเมินกลุ่มนี้ได้แก่ ครอนบาค (Cronbach) สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) อัลคิน (Alkin) โปรวัส (Provus) และ CSE (Center for the Study of Evaluation)

2. กลุ่มรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่า (Value Oriented Evaluation)

นักประเมินกลุ่มนี้ได้แก่ สกริฟเวน (Scriven) กลาส (Glass) เวอร์เชนและแซนเนอร์ (Worthen and Sanders) สเตค (stake) ไอสเนอร์ (Eisner) เฮาส์ (House) กูบาและลินคอล์น (Guba and Lincoln) เป็นต้น

รูปแบบการประเมินโครงการที่สำคัญมีดังต่อไปนี้ ส.วาสนา ประมวลพฤษ์

(2544 : 99 –141)

1. รูปแบบประเมินของไทเลอร์
2. รูปแบบประเมินของเมทเฟสเซลและไมเคิล
3. รูปแบบประเมินของอัลกิน
4. รูปแบบประเมินของโปรวัต
5. รูปแบบประเมินของครอนบาค
6. รูปแบบประเมินของสเตค
7. รูปแบบประเมินของแฮมมอนด์
8. รูปแบบประเมินของเวลช์
9. รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอก้าวในส่วนที่ได้ทำการวิจัยในรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

1.4 รูปแบบการประเมินตาม CIPP MODEL

ในการประเมินโครงการคลินิกหมอกายา ของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่' ครั้งนี้ ตัวแบบที่นำมาเป็นแนวทางการดำเนินงานการประเมินนั้น ได้แก่ รูปแบบประเมิน CIPP เนื่องจากเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ทั้งจะให้เห็นข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี

Stufflebeam (อ้างใน เขาวดี วิบูลย์ศรี 2546 : 56) ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหาทางเลือก ที่เหมาะสมในการประเมินนั้นมุ่งประเมินจากสิ่งที่จะประเมิน 4 ประการด้วยกันคือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการค้นหาเหตุผลในการกำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการ โดยระบุถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่อาจมีผลกระทบต่อโครงการ ระบุถึงความต้องการและโอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรวมทั้งการคาดการณ์ปัญหา และวิเคราะห์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อได้มีการวิเคราะห์สภาพต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการขึ้น

2. การประเมินตัวป้อนเข้าหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการนำเสนอข้อมูลสำหรับการกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากร เพื่อให้โครงการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ โดยระบุให้ทราบถึงลักษณะของข้อมูลนำเข้าดังนี้

2.1 สมรรถภาพและความรับผิดชอบของบุคคลในหน่วยงานที่จะบริหาร โครงการ

2.2 กลยุทธ์หรือยุทธวิธีที่จะทำให้โครงการบรรลุถึงวัตถุประสงค์

2.3 รูปแบบเฉพาะข้อมูลที่จะช่วยสนับสนุนการนำไปใช้ของยุทธวิธีที่ได้เลือกสรรแล้ว เช่น หน่วยงานที่ช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อควบคุมการบริหารโครงการ ผลของการประเมินจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโครงการใช้ปรับปรุงโครงการให้สามารถดำเนินการ และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จุดมุ่งหมายของการประเมินกระบวนการจำแนกได้เป็น 3 ประการคือ

3.1 เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อพยากรณ์ความบกพร่องในการดำเนินโครงการ

3.2 เพื่อเสนอข้อมูลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินโครงการ

3.3 เพื่อดำรงไว้ซึ่งการดำเนินโครงการที่เป็นไปด้วยดี ในการประเมิน

กระบวนการจะต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ในการประเมินที่สำคัญ 3 วิธี คือ ประการแรก จะต้องทำการประเมิน หรือวิเคราะห์ความเหมาะสม และความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร

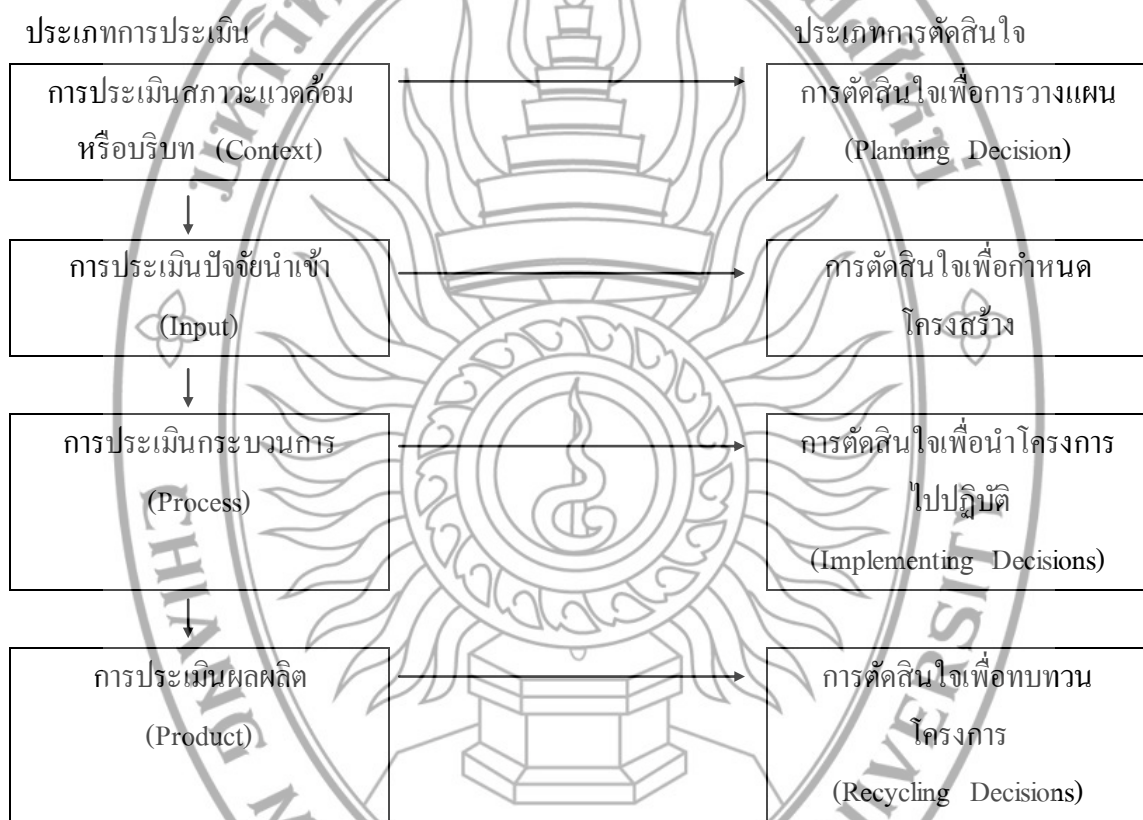
ประการที่สอง จะต้องทำการประเมินความสามารถในการบริหารโครงการของผู้ดำเนินโครงการ

ประการที่สาม จะต้องทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโครงการที่ได้กำหนดขึ้น

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพิจารณาตัดสินใจหรือการแสดงความคิดเห็นต่อความสำเร็จของโครงการทั้งในขณะที่โครงการกำลังดำเนินงานอยู่ และเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นลง การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้โดยวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบว่าโครงการประสพกับความสำเร็จหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยเหตุผลใด เกณฑ์การประเมินผลผลิตปกติจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ เกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นเกณฑ์กลางที่กำหนดขึ้นไว้ก่อนที่จะมีการดำเนินงานหรือ เป็นเกณฑ์ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือเป็นเกณฑ์ที่เป็นไปตามเครื่องมือที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้า และเกณฑ์ตามเหตุ เป็นเกณฑ์ที่เป็นไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือเป็นเกณฑ์ที่ต้องผันแปรไปตามสถานการณ์ในขณะที่โครงการ

ดำเนินงานอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้โครงการมีความเป็นไปได้ หรือเพื่อให้การดำเนินงานโครงการ สอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งหากใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งขึ้นเป็นตัว เปรียบเทียบอาจทำให้โครงการนั้นเป็นไปได้ไม่ได้หรือโครงการอาจไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งหมดได้

แผนภูมิ 1 โครงสร้างการประเมินในรูปแบบ CIPP MODEL

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL ในการวิจัยครั้งนี้โดยที่มุ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ประเมินด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งในแต่ละด้านได้นำเสนอข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ดังนี้

สิ่งที่มุ่งประเมิน	รายการที่ต้องการประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม	1.1 ด้านหลักการและเหตุผล 1.2 ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ 1.3 ความเหมาะสมของโครงการ	- คณะกรรมการดำเนินงาน - เอกสาร	แบบสอบถาม
2. การประเมินด้านปัจจัย	2.1 ด้านผู้รับชอบโครงการ 2.2 ด้านการดำเนินงานของโครงการ 2.3 ด้านระยะเวลา วัตถุประสงค์งบประมาณ อาคารสถานที่ 2.4 กิจกรรมของโครงการ	- คณะกรรมการดำเนินงาน - ครูผู้สอนโครงการ	แบบสอบถาม
3. การประเมินด้านกระบวนการ	3.1 ด้านการวางแผนโครงการ ขั้นตอนการดำเนินงาน การนิเทศติดตามผล 3.2 การประเมินผลในกระบวนการ	- คณะกรรมการดำเนินงาน - ครูผู้สอนโครงการ - นักเรียนโครงการ - ผู้ปกครอง	แบบสอบถาม
4. การประเมินผลด้านผลผลิต	4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ 4.2 ความพึงพอใจของผู้เรียน 4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่าน 4.4 การนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	- คณะกรรมการดำเนินงาน - ครูผู้สอนในโครงการ - นักเรียนโครงการ - ผู้ปกครอง	แบบสอบถาม

2. โครงการและองค์ประกอบของโครงการ

2.1 ความหมายของโครงการ

โครงการนับว่าเป็นงานที่สำคัญอย่างมาก และผู้ที่ทำโครงการนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า โครงการไว้ดังนี้

พิสนุ ฟองศรี (2550 : 156) ได้สรุปไว้ว่า โครงการมีลักษณะเฉพาะที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมการดำเนินงานในสภาพปกติ โดยมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย กิจกรรม และระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน และจะไม่ทำซ้ำซ้อนอีกซึ่งอาจยกเว้น ถ้ามีการปรับให้ต่างจากเดิม

สมคิด พรหมจ้อย (2550 : 23) ได้ให้ความหมายของโครงการ หมายถึง หน่วยของแผนงานหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มีลักษณะเด่นชัดมีระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดแน่นอน และมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ โครงการงานจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity)

สุพัตร์ พิบูลย์ และ กานดา นาคะเวช (2545 : 117) ได้ให้ความหมายของโครงการว่าเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่เห็นว่าเป็นทางเลือกในการยกระดับคุณภาพงานที่ได้รับการคัดสรรแล้วว่าเหมาะสม และน่าจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการยกระดับคุณภาพงานปกติ โดยมีจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย กิจกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีช่วงระยะเวลาในการดำเนินงานที่แน่นอน ส่วนเขวดี ราชชัยกุล (2546 : 80-81) ได้สรุปว่า โครงการจะมีสาระสำคัญ ๆ 4 ประการคือ โครงการจะต้องมีกำหนดเวลาสิ้นสุด โครงการมีกิจกรรมที่ซับซ้อน กิจกรรมจะสนองตอบวัตถุประสงค์โครงการ และเมื่อโครงการสิ้นสุดจะไม่มีการทำซ้ำในลักษณะเดิมอีก

ทวีป ศิริรัศมี (2544 : 31) กล่าวว่า โครงการคือกลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง มุ่งตอบสนองเป้าหมายเดียวกันในแผนงานเดียวกัน โดยมีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน และเป็นงานพิเศษหรือต่างไปจากงานประจำ โครงการจะประกอบไปด้วย งานและกิจกรรม

จากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง แผนงานที่กำหนดไว้ตลอดมีการจัดทำเป็นระบบขั้นตอน โดยมีวัตถุประสงค์และวิธีการในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้

2.2 องค์ประกอบของโครงการ

โครงการทั่ว ๆ ไป และโครงการทางการศึกษามิ้องค์ประกอบสำคัญ ๆ คล้ายคลึงกัน แต่การเขียนมีหลายวิธี ที่นิยมทั่วไป คือ วิธีเขียนแบบดั้งเดิม พิสนุ ฟองศรี (2550 : 158) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ
3. ระยะเวลาดำเนินโครงการ
4. หลักการและเหตุผล
5. วัตถุประสงค์
6. เป้าหมาย
7. สถานที่ดำเนินงาน
8. วิธีดำเนินงาน
9. งบประมาณ
10. การติดตามประเมินผล
11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
12. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ
13. อื่น ๆ

และ สมคิด พรหมขัย (2550 : 25) ได้กล่าวว่า การเขียนโครงการจำเป็นต้องแสดงรายละเอียดโครงสร้าง หรือองค์ประกอบของโครงการดังนี้ คือ

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล
3. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ
4. ขอบเขตของโครงการ
5. วิธีดำเนินการ
6. ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ
7. งบประมาณและทรัพยากร
8. การติดตามและประเมินผลโครงการ
9. ผู้รับผิดชอบโครงการ
10. ความสัมพันธ์กับโครงการอื่น
11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากองค์ประกอบของโครงการสามารถสรุปได้ว่า เป็นโครงสร้างองค์ประกอบของโครงการที่กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับ

3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และมีสาระการเรียนรู้ เป็นการกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นช่วงชั้นพร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สถานศึกษาต้องนำมา หลักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และนำไปสู่การจัดทำแผนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล

3.1 คุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและจบแต่ละช่วงชั้นดังนี้ (สำนักนิตยเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา 2545 : 80-81)

คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
2. สามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ
5. ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทยภูมิใจ และชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาไทย
6. สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์ และบุคคล
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
8. มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทย เมื่อจบช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถดังนี้

1. สามารถอ่านได้คล่องแคล่ว
2. เข้าใจความหมายของคำ ล้วน ไวยากรณ์ การเปรียบเทียบ จับประเด็นสำคัญ แยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความ
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน
4. เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้
5. เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงาน และรายงาน การเขียนเรื่องราวจินตนาการและเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์และการสังเกตอย่างเป็นระบบ
6. สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟัง ที่ดู และเปรียบเทียบกับประสบการณ์ชีวิตจริง
7. สนทนาโต้ตอบ พูดแสดงความรู้ ความคิด ความต้องการ พูดวิเคราะห์เรื่องราว พูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน
8. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งการใช้ได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
9. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย
10. ใช้ทักษะทางภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์
11. ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณารรรณคดี และวรรณกรรมให้เห็นคุณค่า และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต
12. สามารถแต่งกาพย์ และกลอนง่าย ๆ
13. สามารถเล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่น
14. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด มีนิสัยรักการอ่าน และการเขียน

3.2 สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ สารและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 50)

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3.3 การจัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติเป็นสมบัติของวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการสื่อสาร ความสัมพันธ์อันดีงามในสังคม เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนให้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ทั้งยังเป็นสื่อที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติ ที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่อให้ภาษาไทยดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า การเตรียมการสอนภาษาไทย จะประสบผลสำเร็จได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้สอน ซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเป็นผู้บอก ให้เป็นบทบาทของผู้จัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย นั่นคือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงคุณค่า และประโยชน์ที่จะได้รับ อันได้แก่ (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา 2545 : 36)

1. การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสาร การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในการปฏิบัติงาน การประสานงาน การประสานความร่วมมือ
2. เป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิทยาการแขนงต่าง ๆ การสืบค้นข้อมูล การค้นคว้า การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง
3. เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรม คุณธรรม ความดีงาม ตลอดจนบุคลิกภาพให้เกิดขึ้นในตนเองและสังคม
4. เป็นการพัฒนากระบวนการคิด การสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
5. เป็นการเสริมสร้างความมั่งคั่งในชีวิต ชื่นชม ภูมิใจในภาษาไทย คุณค่าของวรรณคดี ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

ธีระพัฒน์ ฤทธิทอง (2543 : 27) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ครูผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์สาระ และมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น จัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี และจัดทำคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรดำเนินการโดย

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษารูปแบบ เพื่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ วุฒิภาวะของผู้เรียน ความสามารถในการเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคล รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีหลายประการ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดการบูรณาการ การสอนด้วยแผนความคิด หรือแผนภาพโครงเรื่อง เป็นต้น

2. พัฒนาหรือคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนสามารถเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน นำสิ่งเหล่านี้มาเป็นปัจจัยในการคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมทดลองใช้ปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และควรเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาคือ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง เช่น การศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ ห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในท้องถิ่นและแหล่งอื่น การเรียบเรียง การจัดทำรายงาน การสื่อสาร การสัมภาษณ์ การแสดงผลงาน เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และการประกอบอาชีพในอนาคต

4. การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ควรจัดให้มีรูปแบบหลากหลาย และปรับใช้ได้ในแต่ละกิจกรรมรวมทั้งเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ดี เก่ง และมีสุข โดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้เฉพาะของภาษาไทยซึ่งเป็นกระบวนการตามธรรมชาติของภาษาไทยที่ใช้ในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงหลักการ กฎเกณฑ์ ทฤษฎี และระเบียบวิธีการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กระบวนการเรียนรู้เฉพาะดังกล่าวได้แก่

- กระบวนการสื่อความ
- ทักษะทางภาษาหรือกระบวนการทางภาษา
- กระบวนการอ่าน
- กระบวนการพูด
- กระบวนการเขียน
- กระบวนการดูหรือฟัง
- กระบวนการคิดวิเคราะห์เชิงตรรกะ

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2545 : 58) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาคือ เป็นเครื่องมือ และวิธีการอันสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในการปลูกฝังบุคลิกภาพ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เกิดขึ้นได้ คุณลักษณะสำคัญที่จะปรากฏ เช่น

- มีความมั่นใจในการใช้ภาษา
- มีเหตุผล
- มีประสิทธิภาพในการสื่อความ
- มีวิจารณ์ญาณในการใช้ภาษา

- มีความสุนทรีย์ภาพในการใช้ภาษา
- ใช้ภาษาไทยด้วยความระมัดระวังให้ถูกต้อง
- มีความคิดสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน
- รักและเห็นคุณค่าในการเรียนภาษาไทย
- มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน
- มีมารยาทในการฟัง การพูด
- ใช้ภาษาอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบ
- อนุรักษ์ภาษาในฐานะสมบัติทางวัฒนธรรม

ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต้องมุ่งดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เลือกใช้รูปแบบ กระบวนการเรียนรู้การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม มีความหมาย พัฒนาความคิด ทักษะ ความสามารถความถนัดของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกระบวนการอื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านภาษาไทยของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

3.4 หลักการการเรียนรู้ภาษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีก 3 กลุ่มสาระ คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาไทยจึงมีชื่อเพียงเป็นภาษาประจำชาติที่คนไทยทุกคนพึงรักษาให้ดำรงอยู่แต่ต้องร่วมกันดำเนินการให้คนไทยใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่พัฒนาเยาวชน จึงต้องเข้าใจหลักการเรียนรู้ภาษา ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา และพัฒนาการของภาษาได้อย่างชัดเจน

หลักการเรียนรู้ภาษา มีดังนี้ (สำนักงานศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษา 2545 : 39)

1. ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน ความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาของทักษะอื่น ๆ ด้วยเช่น พัฒนาการทักษะการฟังจะส่งผลทางบวกต่อทักษะการพูดและการเขียน เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จึงไม่แยกฝึกทักษะทีละทักษะ จะฝึกทักษะต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

2. ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาพร้อมกับการพัฒนาความคิด และฝึกทักษะทางสังคมไปพร้อมกัน เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีความสามารถ และทักษะในการใช้ภาษา มีคำใช้อย่างหลากหลาย จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด ใช้ภาษาในการคิดกับเพื่อน กับครู กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นการฝึกทักษะทางสังคม และนำไปใช้ในชีวิตจริง

3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ภาษาพูด และภาษาเขียนอย่างถูกต้องด้วยการฝึกฝนการใช้ภาษา มิใช่เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาเพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์ หรือหลักภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกฝน การเขียนและพัฒนาทักษะภาษาของตน

4. ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จึงต้องให้ความสำคัญ และใช้ความเคารพและเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังของภาษา และความหลากหลายของภาษา รวมทั้งภาษาท้องถิ่น จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับภาษาไทย และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยอย่างมีความสุข

5. ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาทักษะทางภาษาเช่นเดียวกัน แต่พัฒนาการทางภาษาจะไม่เท่ากัน และวิธีการเรียนรู้จะแตกต่างกัน

6. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ การเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะใช้ภาษาไทยในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบแบบสอบถาม ครูสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จึงต้องใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ดังนั้นหลักการการเรียนรู้ภาษาไทย มีความสำคัญทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาได้อย่างถูกต้อง เป็นการฝึกทักษะทางสังคม และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริง

4. ความหมายและความสำคัญของการอ่าน

4.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างมาก ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนการอ่านให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

จิริจิติกาล ไชยรัช (2549 : 17) ได้สรุปความหมายของการอ่าน คือ การอ่านเป็นกระบวนการแปลตัวอักษร หรือภาษาเขียนออกมาเป็นความคิด มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ได้รับรู้ความคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อและมีอารมณ์ ความรู้สึกร่วมไปกับผู้เขียน ในการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยการแปลสัญลักษณ์ (ตัวอักษร) ออกมาเป็นความหมายที่ตรงกันว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการอ่าน ก็คือผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน และการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และมีประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการเรียน การแสวงหาความรู้ และการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล

พัชจิรา จันทร์คำ (2547 : 11) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ตัวอักษรคือเครื่องมือแทนคำพูดและคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ และจากความหมายนี้การอ่านไม่ได้หยุดอยู่แค่การออกเสียงได้ถูกต้อง หรือรู้ส่วนประกอบของคำแต่ละคำ และแปลความหมายได้เท่านั้น แต่จะต้องสามารถเก็บเอาความคิดจากการอ่านไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

ฉวีวรรณ ปะนามะสา (2547 : 11) ได้สรุปความหมายของการอ่านว่า เป็นกระบวนการแปลความหมายจากตัวอักษร สัญลักษณ์ คำ กลุ่มคำ หรือวลี ประโยค ออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความสามารถในการแปลความหมาย การตีความ การจับใจความสำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างมีจุดมุ่งหมาย

ผกาศรี เข็นบุตร (2542 : 3-6) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการค้นหาความหมาย หรือความเข้าใจจากตัวหนังสือหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าใจสิ่งที่อ่านมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ อายุ และความสามารถทางภาษา เป็นต้น

จากความหมายของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายของตัวหนังสือออกมาเป็นถ้อยคำ และความคิด ซึ่งผู้อ่านนั้นต้องเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นพื้นฐานด้วย และสามารถนำสิ่งที่ได้คิดจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง

4.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ใช้ในการเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย และการอ่านของแต่ละคนนั้น จะแตกต่างกันออกไปตามความมุ่งหมายของคนอ่านเป็นสำคัญ

จิรัฐติกาล ไชยรัช (2549 : 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันมาก เพราะการอ่านเป็นการช่วยพัฒนาตนเองให้เกิดความรู้ ความคิด และความสามารถที่จะตัดสินใจได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การอ่านยังช่วยพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชาติด้วย ดังนั้น บิดา มารดา ครูและผู้ปกครอง ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ จึงควรตระหนักถึงความสำคัญ และส่งเสริมให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญของการอ่านให้มากที่สุดด้วย

พัฒจิรา จันทร์คำ (2547 : 14-15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านซึ่งมีทั้งหมด 7 ประการ ดังนี้ คือ

1. เพราะอยากรู้เรื่อง
2. เพราะต้องการศึกษา
3. เพราะต้องการปรับปรุงอาชีพการงาน
4. เพราะต้องการพักผ่อนเพลิดเพลิน
5. เพราะต้องการแก้ปัญหาในใจ
6. เพราะต้องการชดเชยอารมณ์ และความปรารถนา
7. เพราะต้องการให้เป็นที่ยอมรับในวงสังคม

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะความอยากรู้ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ

พินิตนันท์ บุญพามี (2542 : 1-2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้าน วัตถุ วิทยาการและความนึกคิด การอ่านช่วยให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าได้ทัน ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ ความคิด และวิจารณ์ญาณ ให้คนมีความงดงามทาง วุฒิภาวะ วุฒิปัญญา และความสามารถมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และจิตวิญญาณของผู้อ่านให้ไปทางที่ดีงามด้วยตนเอง และทำประโยชน์ต่อส่วนรวมได้เป็นอย่างดี การอ่านเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมประสานความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ทุกชาติ

ทุกภาษา ให้ประจักษ์ความจริงอย่างเดียวกัน และสามารถประกอบกิจต่าง ๆ ร่วมกัน ได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญของการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างมากในชีวิตประจำวัน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะทางภาษา ทำให้ผู้เรียนเกิดการคิด เพื่อไปสู่การพูด การฟัง การเขียน และการอ่านให้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้มองเห็นถึงความสำคัญในการอ่านของนักเรียน ซึ่งปัจจุบันนี้ ความวิบัติในภาษาไทยมีมาก โดยเฉพาะคำที่ นักเรียนออกเสียงไม่ค่อยถูกต้อง คำที่มีตัว ร และคำควบกล้ำทุกคำ ฉะนั้น ก่อนจะฝึกหัดคำดังกล่าวให้เกิดความคล่องปากคล่องลิ้น จึงควรทราบลักษณะของตัว ร ล และคำควบกล้ำพื้นฐานเบื้องต้น ดังนี้ (วิเชียร เกษประทุม, 2548 : 9-10)

ตามหลักภาษาศาสตร์หน่วยเสียง /ร/ และ /ล/ เป็นพวกพยัญชนะเหลว เสียงก้อง มีหลักการออกเสียงต่างกัน คือ

หน่วยเสียง /ร/ ได้แก่ตัว ร และ ฤ ออกเสียงรัว โดยตัว ร ปลายลิ้นให้กระดกที่ ริมฝีปากห่อ

หน่วยเสียง /ล/ ได้แก่ตัว ล และ พ ออกเสียงข้างลิ้น เวลาออกเสียงใช้ปลายลิ้นแตะปุ่มเหงือกบน

ทั้งเสียง /ร/ และ /ล/ ออกเสียงคล้ายกับพยัญชนะอื่นได้สะดวกจึงมีคำที่มีตัว ร และ ล คล้ายพยัญชนะอื่นอยู่หลายคำ เมื่อรวบรวมโดยสรุปแล้ว พยัญชนะที่ออกเสียงควบกล้ำกับ ร ล และ ว ได้มีดังนี้

ร ควบกล้ำกับตัว ก ข ค ต ท บ ป พ ฟ ได้

ล ควบกล้ำกับตัว ก ข ค ต บ ป พ ฟ ได้

ว ควบกล้ำกับตัว ก ข ค ได้

คำควบกล้ำทุกคำออกเสียงยาก ต้องฝึกให้คล่องปากคล่องลิ้น ถ้าออกเสียงควบกล้ำไม่ได้ มีวิธีการฝึก ดังนี้

1. ให้ออกเสียงคำควบกล้ำนั้น โดยมีเสียงสระอะ ผสมอยู่ด้วยในคำหน้าทุกคำ
2. เมื่อออกเสียงโดยมีสระอะ นำได้แล้ว ต่อไปให้ออกเสียงคำควบกล้ำเหล่านั้นโดยมีสระอะ นำเร็ว ๆ ก็จะกลายเป็นคำควบกล้ำไปทันที และก็จะออกเสียงควบกล้ำต่าง ๆ ได้ทุกคำอย่างแน่นอน ถ้ามีเครื่องบันทึกเสียงช่วยในการฝึกด้วยก็จะได้ผลอย่างรวดเร็ว

ในการสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงจำนวนทั้งหมด 22 ชุด มีดังนี้คือ

- ชุดที่ 1 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ร
- ชุดที่ 2 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ร ล
- ชุดที่ 3 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ล
- ชุดที่ 4 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียงควบกล้ำ ร
- ชุดที่ 5 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียงควบกล้ำ ล
- ชุดที่ 6 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียงควบกล้ำ ว
- ชุดที่ 7 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียงควบกล้ำ ร ล ว
- ชุดที่ 8 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง จ (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 9 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง จ (ชุดที่ 2)
- ชุดที่ 10 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ฉ ช (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 11 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ฉ ช (ชุดที่ 2)
- ชุดที่ 12 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ซ ศ ษ ส (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 13 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ซ ศ ษ ส (ชุดที่ 2)
- ชุดที่ 14 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ก ท (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 15 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ก ท (ชุดที่ 2)
- ชุดที่ 16 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ฟ ฟ (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 18 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ฟ ฟ (ชุดที่ 2)
- ชุดที่ 19 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ง ฮ (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 20 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียง ง ฮ (ชุดที่ 2)
- ชุดที่ 21 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ (ชุดที่ 1)
- ชุดที่ 22 แบบวินิจฉัยโรคการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ (ชุดที่ 2)

(วิเชียร เกษประทุม, 2548 : 20 - 55)

ในการฝึกการอ่านออกเสียง มีวิธีการฝึกดังนี้คือ

1. ผู้สอนออกเสียงตามชุดแบบฝึกที่ฝึกให้นักเรียนฟังอย่างถูกต้อง
2. แล้วผู้สอนว่านำ นักเรียนว่าตาม
3. ให้นักเรียนที่มีปัญหาในการอ่านออกเสียงฝึกทีละคน

หากมีปัญหา ผู้สอนควรอธิบายถึงฐานของการออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักของภาษาศาสตร์

5. โครงการคลินิกหมอภาษา

ประเภทของโครงการ () งานปกติ () งานพัฒนา

คณะ / หน่วยงาน โรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปีงบประมาณ 2552

5.1. งาน คลินิกหมอภาษา

5.2. แผน วิชาการและการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรม การจัดการเรียนการสอนสาขาสังคมศาสตร์ (โรงเรียนสาธิต)

ผลผลิต 1 เพื่อพัฒนากิจกรรมผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอน

5.3. สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาสถาบัน

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ได้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้ และชอบมาโรงเรียน

5.4. หลักการและเหตุผล

การอ่านถือว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่ง ควรได้รับการฝึกฝน และพัฒนามาตั้งแต่เด็ก ๆ การสอนให้เด็กอ่านออกเขียนได้แต่ประการเดียวนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ผู้เรียนด้วย เพราะการอ่านเป็นนิสัยอย่างหนึ่งที่จะสร้างสรรค์ และส่งเสริมกันได้โดยใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยและปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูเป็นผู้ปลูกฝังตลอดจนจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลให้เป็นปัจจัยในการส่งเสริมการอ่านของเด็ก

แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า การใช้ภาษาขาดการนำกฎเกณฑ์ที่เคยปฏิบัติมาใช้ จึงส่งผลให้เกิดการใช้ภาษาที่ขาดประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าเด็กบางคนอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี หรืออ่านออกเสียงไม่ได้ ถ้าเราปล่อยปละละเลยก็จะทำให้เด็กมีปัญหาการอ่าน ดังนั้นเพื่อเป็น

การกระตุ้นให้เด็กได้เห็นความสำคัญของการอ่าน ทางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการส่งเสริมและรักภาษาไทย เสริมสร้างความตระหนักในด้านความสำคัญในการแก้ปัญหาพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องชัดเจน ทั้งการพูดออกเสียงให้ชัดเจน อ่านให้คล่อง และเขียนให้ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการทำนุบำรุงรักษาเพื่อสืบสานภาษาไทยของเราไว้ให้ยืนยงตลอดไป

5.5 วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องชัดเจน
2. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และเห็นความสำคัญภาษาไทยมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของผู้เรียน
4. เพื่อผลิตสื่อในการแก้ไขปัญหาคำอ่านออกเสียง

5.6 เป้าหมาย

1. ผลผลิต (Output)

นักเรียนของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖

สามารถ

ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง และออกเสียงได้ถูกต้องประมาณร้อยละ ๘๐

2. ผลลัพธ์ (Outcome)

1. นักเรียนโรงเรียนสาธิตอ่านออกเสียง ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
2. นักเรียนสาธิตที่มีปัญหาในการอ่านออกเสียง ได้เข้าร่วมในกิจกรรมคลินิก

หมอภาษา

5.7 ความจำเป็น

- 7.1 นักเรียนควรได้รับการแก้ไขในการอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง และชัดเจน
- 7.2 นักเรียนควรได้รับการปลูกฝัง ในการใช้ภาษา ให้มีความรักภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษา

ประจำชาติไทย

5.8 งบประมาณ

ค่าดำเนินการจัดการโครงการตลอดปีการศึกษา 10,000 บาท (แปดพันบาทถ้วน) เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามรายการดังต่อไปนี้

8.1 ค่าทำชุดแบบฝึกการอ่านออกเสียง และชำระกิจการออกเสียง	3,500	บาท
8.2 ค่าเอกสารต่าง ๆ	1,500	บาท
8.3 ค่าเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ	1,000	บาท
8.4 ค่าจ้างพิมพ์รูปเล่มงานวิจัย และเข้าเล่ม	2,500	บาท
8.4 ค่าเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	1,500	บาท
	รวมทั้งสิ้น	10,000 บาท

(ถัวเฉลี่ยทุกรายการ)

5.9 การดำเนินงาน

1. ประชุมคณะกรรมการวางแผนดำเนินงาน
2. ขออนุมัติงบประมาณการจัดการโครงการ
3. ดำเนินงานตามแผน
 - สำรวจปัญหาในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนแต่ละทักษะ ได้แก่ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อวางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบขั้นตอนต่อไป
 - เตรียมสถานที่ โดยจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการให้บริการต่าง ๆ
 - สร้างเครื่องมือ คือ ชุดแบบฝึกการแก้ไขปัญหาการอ่านออกเสียงต่าง ๆ ชุดฝึกกิจกรรมการออกเสียง ใบงานต่าง ๆ
 - ฝึกนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านการอ่านออกเสียง ให้เป็นผู้ช่วยครู ทำหน้าที่ “หมอภาษา” ได้เอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และควบคุมดูแล
4. ติดตาม ประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงาน
 - ขึ้นประเมินผล สรุปผลในการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบปัญหาอุปสรรค และหาแนวทางการแก้ไข เพื่อพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.10 ระยะเวลาดำเนินการ

ตลอดปีการศึกษา 2552

5.11 ผู้เสนอโครงการ

(นางสาวจุฬารัตน์ ชัยมณีวรรณ)
ผู้เสนอโครงการ

5.12 ผู้เห็นชอบโครงการ

(นางวันทนีย์ ชุมชอบ)
ปลัดบริหารการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตฯ

5.13 ผู้อนุมัติโครงการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยี่ยมลักษณ์ อุดการ)
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ในการจัดทำโครงการคลินิกหมอภาษาไม่ได้รับงบประมาณของทางโรงเรียน เนื่องจาก
งบประมาณของทางโรงเรียนมีไม่เพียงพอ ซึ่งต้องรออนุมัติของปีหน้า ผู้วิจัยจึงได้นำ
งบประมาณทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยในการนำโครงการวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

6. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการโดยใช้ ตัวอย่างรูปแบบ CIPP Model ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยได้ดังนี้ คือ

ปรีชา ปัญจะเรือง (2540) ได้ทำการประเมินโครงการนิเทศทางไกลข่าวการประถมศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบ CIPP Model เป็นกรอบการประเมิน มี 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลการดำเนินงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการ โครงการ จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการนิเทศทางไกลข่าวการประถมศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ด้านบริบท ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยประเด็นของผู้บริหารเห็นในระดับมาก คือ โครงการนี้เป็นโครงการประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ส่วนครูผู้สอน และครูวิชาการเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับการนิเทศทางไกลช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครู ประเด็นที่ผู้บริหารเห็นด้วยระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศทางไกลช่วยปลูกฝังนิสัยรักการเขียนให้ครู ส่วนประเด็นที่ครูวิชาการ และครูผู้สอนเห็นด้วยในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศทางไกลช่วยพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ประเด็นที่คณะกรรมการเห็นด้วยระดับมาก คือ เห็นว่าโครงการนี้มีบุคลากรรับผิดชอบชัดเจน ส่วนประเด็นที่เห็นด้วยระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บุคลากรได้รับคำตอบแทนการดำเนินงานเหมาะสม

ด้านกระบวนการในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ประเด็นที่คณะกรรมการโครงการเห็นด้วยระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม ประเด็นที่เห็นน้อย และมีค่าต่ำสุด คือ มีงบประมาณเหมาะสมกับกิจกรรมการดำเนินงาน และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการดีขึ้น

ด้านผลผลิตในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารเห็นด้วยในระดับมาก คือ การส่งสารมีความเหมาะสม ส่วนประเด็นเห็นด้วยในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่มีเนื้อหาภาษาต่างประเทศ ในขณะที่ครูวิชาการเห็นด้วยระดับมาก คือ การกำหนดระยะเวลาออกข่าวสาร การนิเทศทางไกลเดือนละ ครั้ง มีความเหมาะสม ประเด็นที่เห็นด้วยระดับน้อย และมีค่าต่ำสุด คือ ความคุ้มค่าของงบประมาณ ส่วนครูผู้สอนเห็นด้วยในระดับ

ปานกลาง โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปที่ได้ สำหรับประเด็นที่เห็นด้วยระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เรียงจัดการรูปเล่มที่เหมาะสม

ในด้านแนวทางการพัฒนาโครงการนิเทศทางไกลที่สำคัญ คือ ด้านบริบท ควรปรับวัตถุประสงค์ให้สนองต่อการพัฒนาครูให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้านปัจจัยเบื้องต้นควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านกระบวนการควรประสานงานให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินการ และด้านผลผลิต ควรเพิ่มปริมาณจำนวนเล่มให้มากขึ้น เพื่อแจกจ่ายให้บุคลากรอย่างทั่วถึง

ชุชาติ ชาวคำเขตต์ (2543) ได้ทำการประเมินโครงการบ้านเด็กของโรงเรียนดอยเวียงผาบ้านพญาทอง ตั้งที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัย ด้วยกระบวนการ และด้านผลผลิต โรงเรียนได้มีการกำหนดเป้าหมายและชี้แจงโครงการบ้านเด็กให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบโรงเรียนได้มีการเตรียมโรงเรียนและพื้นที่ทำการเกษตร มีการกำหนดหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดให้มีกิจกรรมการออก กำลังกาย ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ จัดปฐมนิเทศนักเรียนและผู้ปกครองฝึกให้นักเรียนได้ปกครองกันเอง โดยมีการประชุมวางแผนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน และนักเรียนสามารถนำความรู้และ ประสบการณ์จากวิถีชีวิตในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

หลังจากนั้น นรวลัย พูลพิพัฒน์ และคณะ (2546) ได้ทำการประเมินโครงการสืบสานครูไทย ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบ ของ CIPP Model ผลการประเมินโครงการในภาพรวมสรุปได้ว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่สมควรดำเนินการต่อไป โดยพิจารณาจากผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ปกครองจะ ประเมิน ได้คะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองย่อมมีความคาดหวังอยากให้บุตรหลานได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โครงการนี้เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง นอกเหนือจากการสอบคัดเลือกเอนทรานซ์ แต่เป็นทางเลือกที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้ตรงตามความถนัดและความสนใจ จึงทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ผู้ปกครองก็มีความสุข พอใจ และภาคภูมิใจด้วย ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ผู้สอน แม้ว่าผลการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยอยู่อันดับสุดท้าย แต่ผลก็ยังอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ผู้สอนก็พอใจนักศึกษาในโครงการที่มีความสามารถด้านภาษาไทยมีความขยันขันแข็งกิริยามารยาทดี พูดจาฉะฉาน กล้าพูด กล้าแสดงออกเป็นอย่างดี

และในปีต่อมา สุดาพร มะโนธรรม (2547) ได้ทำการประเมินโครงการเพื่อนเด็ก ในโรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตั้น อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน โดยใช้รูปแบบ ของ CIPP Model ผลการประเมินสรุปได้ว่า ด้านวัตถุประสงค์ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ มีการปฏิบัติและมี

ความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านผลผลิต ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีและทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับปัญหาพบว่า งบประมาณในการดำเนินการยังไม่เพียงพอ และมีความต้องการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ ส่วนแนวทางในการดำเนินงานต่อไป ควรมีการประเมินโครงการเป็นประจำทุกปีและวิจัยแนวทางการจัด กิจกรรมในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงาน โครงการที่มีประสิทธิภาพ

ในปีเดียวกัน อุดม ถาวร (2547) ได้ทำการประเมิน โครงการพัฒนาข้าราชการส่วนภูมิภาคด้วยวิธีการฝึกอบรมทางไกล ในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 ประเมินโดยใช้รูปแบบของ CIPP Model ผลการประเมินสรุปได้ว่า ด้านสภาวะแวดล้อมหรือบริบท พบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับหลักสูตรของโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และวิธีการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอบรม ความชัดเจนของเนื้อหาสาระของเอกสาร และเห็นด้วยในระดับปานกลางเกี่ยวกับเอกสารประกอบการฝึกอบรม มีความเพียงพอและงบประมาณในการดำเนินการเหมาะสมและเพียงพอ ด้านกระบวนการ พบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับกิจกรรมศึกษาในด้านเอกสารมีความเหมาะสม อีกทั้งในรูปแบบ กระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม และเห็นด้วยในระดับปานกลางเกี่ยวกับมีการจัดกิจกรรมเสริมการศึกษาเอกสารด้วยตนเอง และด้านผลผลิต พบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของชุดวิชาและสามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

และต่อมา ทิพวรรณ แสนมงคล (2547) ได้ทำการประเมิน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธของ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP MODEL) ผลการประเมิน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ของผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน และครูที่ใช้โครงการเพื่อการสอน สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมาก
 2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง
 3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง
 4. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง
- ผลการประเมินโครงการของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสรุปได้ผลดังนี้

1. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

2. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

ในปีต่อมา จุฬารัตน์ ชัยมณีวรรณ (2550) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย ของโรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ(CIPP MODEL)ผลการประเมินโครงการคลินิกหมอภาษา ของผู้บริหาร คณะกรรมการดำเนินงาน และครูผู้สอนในโครงการ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด
2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด
3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด
4. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด

ผลการประเมินโครงการของผู้ปกครองสรุปได้ผลดังนี้

1. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมาก
2. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมาก

ผลการประเมินโครงการของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสรุปได้ผลดังนี้

1. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมาก
2. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประเมินโครงการคลินิกหมอภาษา แม้ว่าจะเป็นการประเมินโครงการต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย แต่ผลการประเมินโดยใช้รูปแบบ ของ CIPP Model ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นกระบวนการประเมิน การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนถึงกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการประเมินได้เป็นอย่างดีอีกด้วย